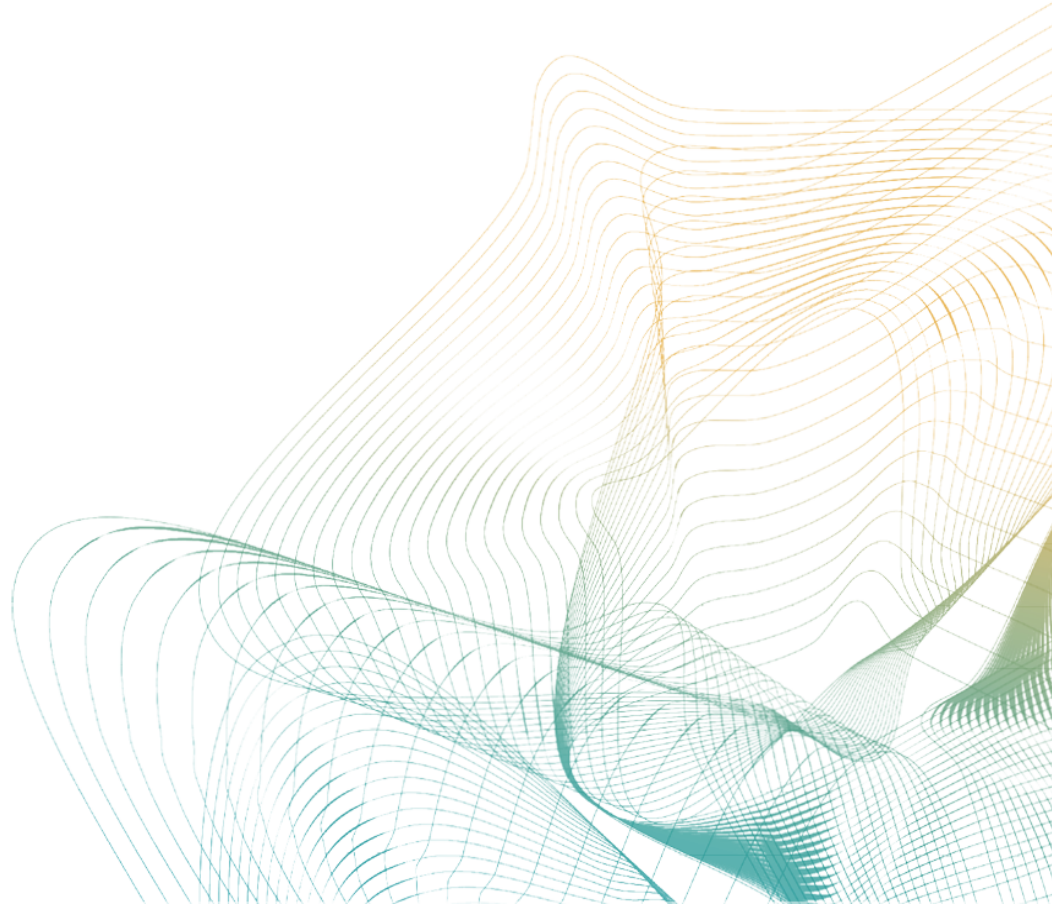

Aralık Ayı Fiyat Gelişmeleri

6 Ocak 2020

Özet

Aralık ayında tüketici fiyatları yüzde 0,74 oranında artmış, yıllık enflasyon 1,28 puan yükselişle yılı yüzde 11,84 seviyesinde tamamlamıştır. Bu dönemde yıllık enflasyon, hizmet grubunda sınırlı olmakla birlikte, alt gruplar genelinde yükselmiştir. En belirgin artış enerji enflasyonunda izlenirken, bu gelişmede bir önceki yılın aynı dönemindeki düşük baz etkisi öne çıkmıştır. Gıda enflasyonu hem işlenmemiş hem de işlenmiş alt kalemlerinde yukarı yönlü bir seyir izlemiştir. Temel mal grubu yıllık enflasyonu maliyet unsurlarının yanında bir önceki yılın aynı dönemindeki düşük bazın da etkisiyle yükselmiştir. Bu görünüm altında, çekirdek enflasyon göstergelerinin yıllık enflasyonu bir miktar yükselse de, B ve C göstergelerinin eğilimindeki ılımlı seyir korunmuştur.

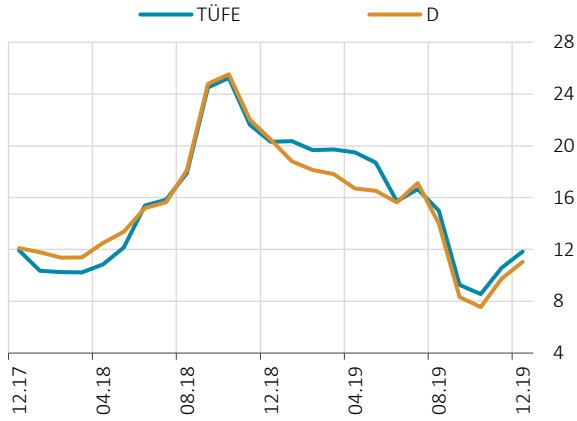
Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Değerlendirmeler

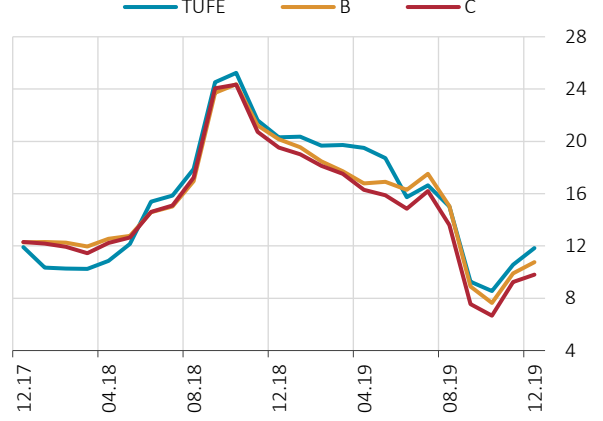
Aralık ayında tüketici fiyatları yüzde 0,74 oranında artmış ve yıllık enflasyon 1,28 puan yükselerek yüzde 11,84 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,86 ve 0,56 puan yükselerek yüzde 10,76 ve 9,81 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre gıda, enerji, temel mal ve hizmet gruplarının katkıları sırasıyla 0,49, 0,45, 0,25 ve 0,06 puan artmıştır.

Grafik 1: TÜFE ve D (Yıllık % Değişim)

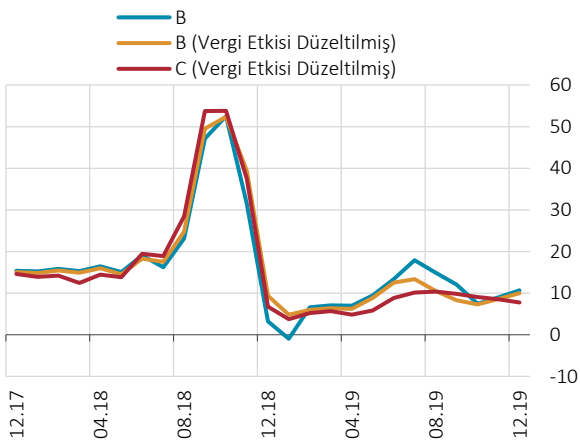

Grafik 2: TÜFE, B ve C (Yıllık % Değişim)

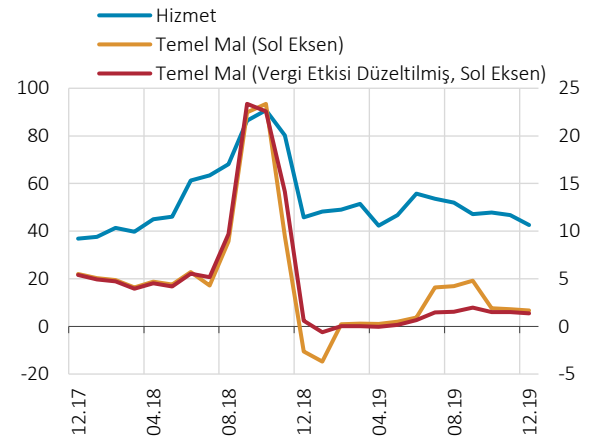

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamalarına göre B göstergesinin eğilimi bir miktar artarken, C göstergesinin eğilimi bir miktar azalmıştır (Grafik 3). Bu dönemde hizmet grubunun eğiliminde görülen sınırlı düşüşe karşın, temel mal grubu eğilimi yataya yakın seyretmiştir (Grafik 4). B göstergesinin eğilimindeki yukarı yönlü seyrinde işlenmiş gıda fiyat gelişmeleri etkili olmuştur.

Grafik 3: B ve C Endeksi (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

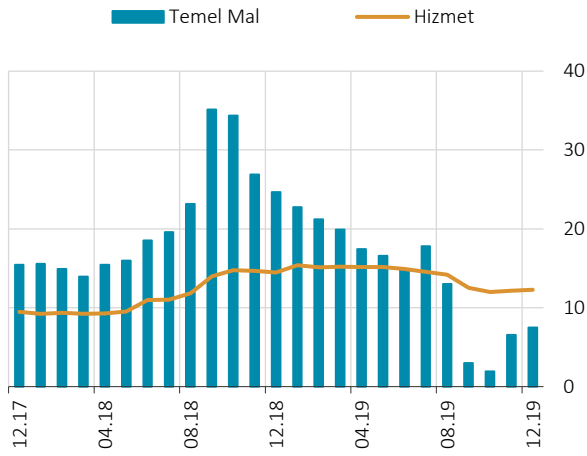
Grafik 4: Temel Mal ve Hizmet (Mevsimsellikten Arındırılmış, Yıllıklandırılmış 3 Aylık Ortalama % Değişim)

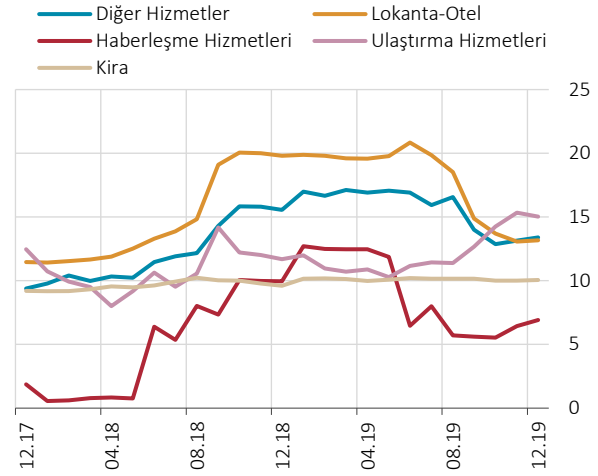
Hizmet fiyatları Aralık ayında yüzde 0,37 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu 0,14 puan yükselerek yüzde 12,30 olmuştur (Grafik 5 ve Tablo 1). Bu dönemde yıllık enflasyon haberleşme ve diğer hizmetler gruplarında bir miktar yükselirken, ulaştırma hizmetlerinde gerilemiş, lokanta-otel ve kira gruplarında ise yataya yakın seyretmiştir (Grafik 6). Haberleşme hizmetleri fiyat artışında telefon görüşme ve internet ücretlerinin etkisi gözlenirken, diğer hizmetler grubunda ev içi hizmetler, ev aletlerinin onarımı ve dışçılık

ücreti alt kalemlerindeki fiyat gelişmeleri öne çıkmıştır. Aralık ayında lokanta-otel grubunda yemek hizmetleri fiyatları artarken, konaklama hizmetleri fiyatlarında düşüş gözlenmiştir.

Grafik 5: Temel Mal ve Hizmet (Yıllık % Değişim)

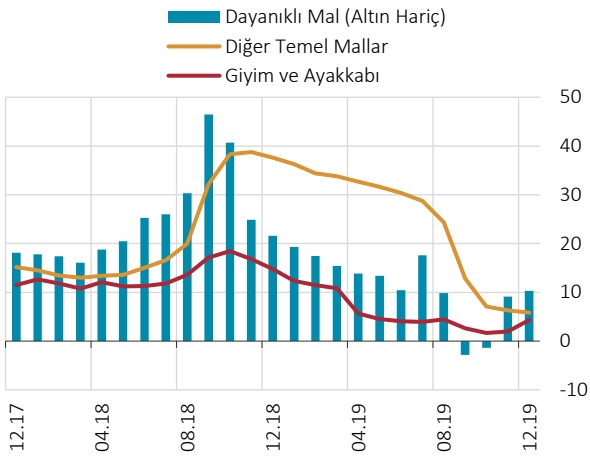

Grafik 6: Hizmetler (Yıllık % Değişim)

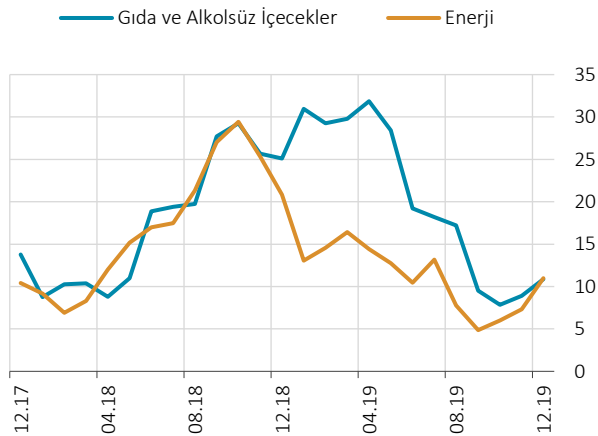

Temel mal grubu yıllık enflasyonu bir önceki yılın aynı dönemindeki düşük bazın da etkisiyle Aralık ayında 0,91 puan artarak yüzde 7,48 olmuştur (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon giyim ve dayanıklı mal gruplarında yükselirken, diğer temel mallar grubunda bir miktar gerilemiştir (Grafik 7). Dayanıklı mal grubu fiyatları Türk lirasında kaydedilen değer kaybının da etkisiyle yüzde 0,52 oranında yükselmiştir. Bu grupta, otomobil fiyatlarındaki yüzde 0,99 oranındaki artış öne çıkmıştır. Giyim ve ayakkabı grubu fiyatları Aralık ayında mevsimsel ortalamalarının altında bir düşüş gösterse de, bu grupta yıllık enflasyon yüzde 4,32 ile düşük bir seviyede gerçekleşmiştir.

Grafik 7: Temel Mallar (Yıllık % Değişim)

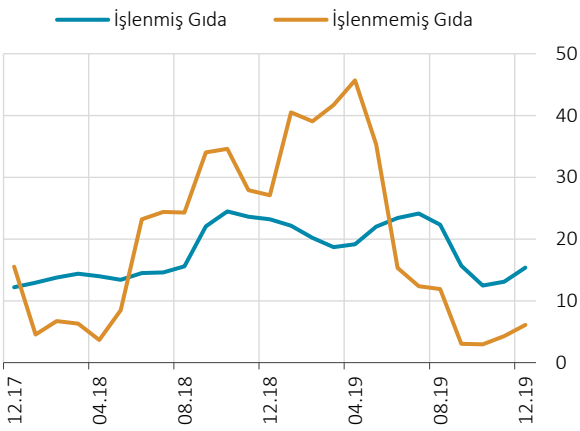
Grafik 8: Gıda ve Enerji (Yıllık % Değişim)

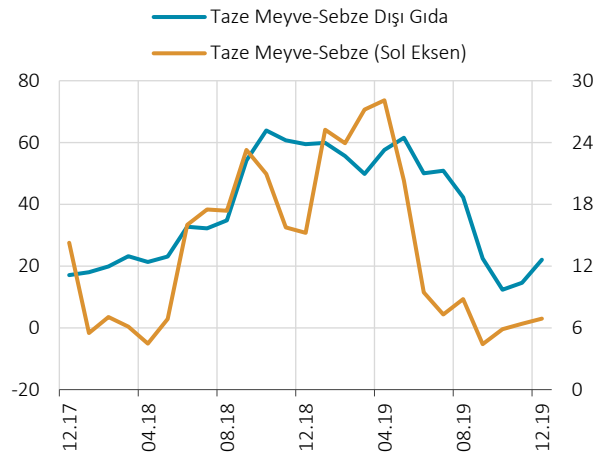
Enerji fiyatları Aralık ayında yüzde 0,16 ile sınırlı bir oranda artmıştır (Tablo 1). Bu gelişmede, petrol fiyatlarındaki yükseliş ve yakın dönem döviz kuru gelişmelerine bağlı olarak tüp gaz ve akaryakıt fiyatlarında (sırasıyla yüzde 1,14 ve yüzde 0,37) gerçekleşen artışlar belirleyici olmuştur. Bu dönemde, akaryakıt ürünlerinde eşel mobil uygulaması ve şebeke suyu fiyatlarında gözlenen gerileme enerji fiyatlarında daha olumsuz bir görünümü sınırlamıştır. Böylelikle, enerji fiyatlarındaki sınırlı yükselişe karşın, baz etkisiyle enerji yıllık enflasyonu 3,64 puan artarak yüzde 10,98 olmuştur (Grafik 8).

Gıda ve alkolsüz içecekler yıllık enflasyonu Aralık ayında 2,00 puan artarak yüzde 10,89 olmuştur (Grafik 8 ve Tablo 2). Bu gelişmede hem işlenmiş hem de işlenmemiş gıda fiyatlarının etkisi hissedilirken, işlenmiş gıda grubundaki artış daha belirgin olmuştur. Yıllık enflasyon işlenmemiş gıdada yüzde 6,10'a, işlenmiş gıdada ise yüzde 15,39'a yükselmiştir (Grafik 9). İşlenmiş gıdada aylık fiyat artışı yüzde 2,05 ile oldukça belirginleşmiştir. Bu gelişmede, çiğ süt alım fiyatlarındaki gelişmelere istinaden, süt ürünleri fiyatlarında kaydedilen artışlar belirleyici olmuştur. Ekmek-tahıl fiyatlarında son aylarda görülen artış eğilimi bu dönemde devam etmiştir. Aralık ayında taze meyve-sebze grubunda sebze fiyatları artmış, grup yıllık enflasyonu 1,57 puan yükselerek yılı yüzde 2,94 ile görece düşük bir seviyede tamamlamıştır. Diğer işlenmemiş gıda grubunda ise süt, yumurta ve beyaz et fiyatlarındaki yükselişler dikkat çekmiştir. Bu gelişmelerle, taze meyve-sebze dışı gıda grubunda yıllık enflasyon yüzde 12,61 seviyesine yükselmiştir (Grafik 10).

Grafik 9: İşlenmiş ve İşlenmemiş Gıda
(Yıllık % Değişim)

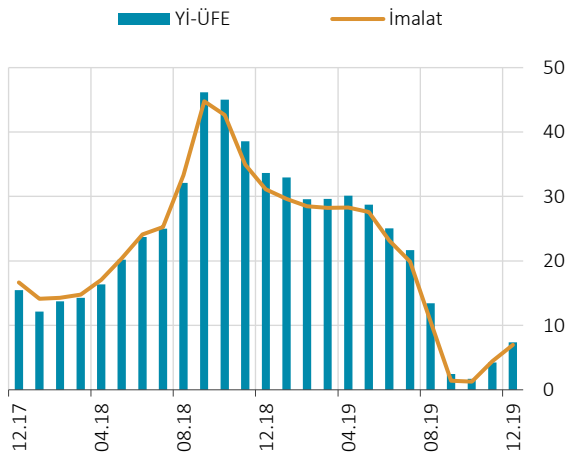
Grafik 10: Taze Meyve-Sebze ve Diğer Gıda
(Yıllık % Değişim)

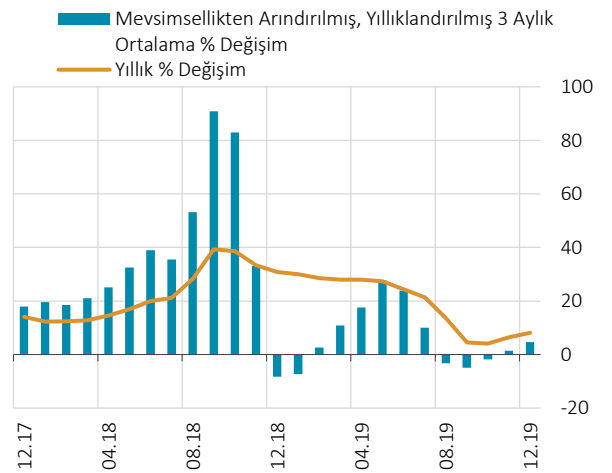
Yİ-ÜFE

Yurt içi üretici fiyatları Aralık ayında yüzde 0,69 oranında artarken, yıllık enflasyon düşük baz etkisi ile yüzde 7,36'ya yükselmiştir (Grafik 11, Tablo 3). Bu dönemde petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğilimindeki ılımlı seyir devam etmiştir (Grafik 12).

Grafik 11: Yİ-ÜFE ve İmalat (Yıllık % Değişim)

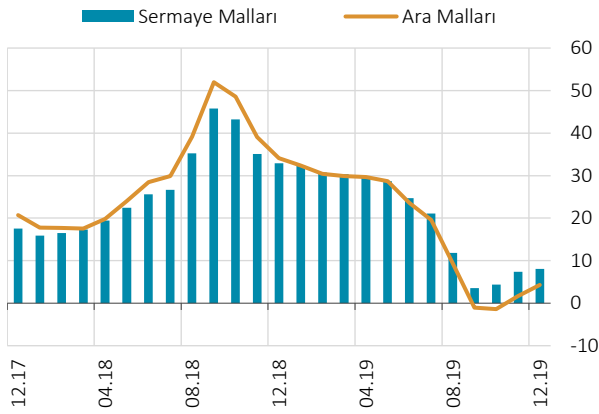

Grafik 12: Petrol ve Ana Metal Hariç İmalat

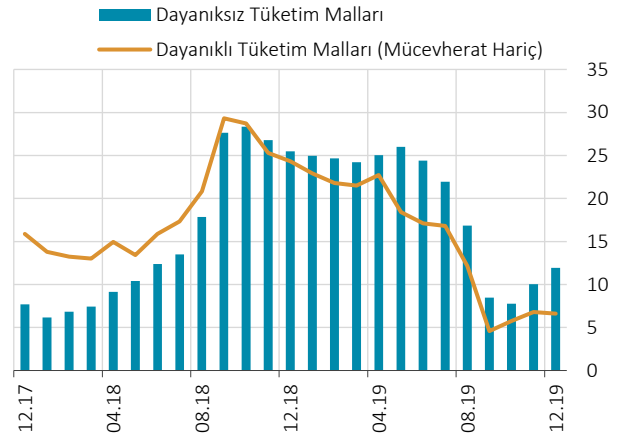

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, dayanıksız tüketim, ara ve sermaye mallarında fiyatlar aylık bazda artış kaydederken; dayanıklı tüketim mallarında sınırlı bir oranda gerilemiştir (Tablo 3, Grafik 13 ve Grafik 14). Dayanıksız tüketim malları fiyatlarındaki yüksek oranlı artışta (yüzde 1,24) süt ve et ürünleri ile katı-sıvı yağlar öne çıkarken, ara malı grubunda metal ürünlerindeki fiyat artışları belirleyici olmuştur. Sermaye malı fiyatlarındaki yükselişte ise metal yapı ürünlerinin, motorlu kara taşıtlarının parça ve aksesuarları ve makinelerin etkisi hissedilmiştir. Bu dönemde, elektrik üretimi ve dağıtımı ile petrol ürünleri fiyatlarındaki artışa karşın, gaz imalatı ve dağıtım fiyatlarındaki düşüşle, enerji grubu fiyatları yatay bir seyir izlemiştir. Sonuç olarak, Aralık ayında tüketici enflasyonu üzerinde üretici fiyatları kaynaklı baskılar ılımlı seyrini sürdürmüştür.

Grafik 13: Ara ve Sermaye Malları (Yıllık % Değişim)

Grafik 14: Tüketim Malları (Yıllık % Değişim)

Tablolar

Tablo 1: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Aylık		Yıllık	
	Aralık 2019	Aralık 2018	Aralık 2019	Aralık 2018
TÜFE	0,74	-0,40	11,84	20,30
1. Mallar	0,89	-0,65	11,65	22,68
Enerji	0,16	-3,12	10,98	20,82
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	2,93	1,08	10,89	25,11
İşlenmemiş Gıda	3,96	2,18	6,10	27,09
Taze Meyve-Sebze	6,07	4,45	2,94	30,77
Diğer İşlenmemiş	2,81	0,81	7,94	24,90
İşlenmiş Gıda	2,05	0,00	15,39	23,22
Ekmek ve Tahıllar	1,59	0,34	16,59	23,67
Diğer İşlenmiş	2,30	-0,17	14,75	22,97
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	-0,12	-0,85	12,39	21,78
Temel Mallar	-0,25	-1,09	7,48	24,67
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	0,52	-0,53	10,27	21,57
Giyim ve Ayakkabı (*)	-1,97	-4,17	4,32	14,75
Diğer Temel Mallar	-0,08	0,39	5,83	37,63
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,00	0,16	43,12	2,39
Altın	1,88	1,33	26,27	36,69
2. Hizmetler	0,37	0,25	12,30	14,46
Kira	0,55	0,51	10,05	9,61
Lokanta ve Oteller	0,40	0,31	13,17	19,81
Ulaştırma Hizmetleri	0,10	0,37	15,03	11,70
Haberleşme Hizmetleri	0,44	-0,01	6,92	9,96
Diğer Hizmetler	0,33	0,10	13,40	15,56
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	0,41	-0,37	10,76	20,15
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	0,06	-0,45	9,81	19,53
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	0,40	-0,79	11,04	20,48
F - Yönetilen-Yönlendirilen Fiyatlar Hariç TÜFE	0,88	-0,48	9,95	21,49

Kaynak: TÜİK.

(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

Tablo 2: TÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Aralık 2019		Aralık 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	0,74	11,84	-0,40	20,30
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	23,29	2,93	10,89	1,08	25,11
Alkollü İçecekler ve Tütün	4,23	0,00	43,12	0,16	2,39
Giyim ve Ayakkabı	7,24	-1,91	4,53	-4,08	14,83
Konut	15,16	0,24	9,90	-0,06	23,73
Ev Eşyası	8,33	0,12	9,79	0,13	31,36
Sağlık	2,58	0,42	13,63	0,62	16,70
Ulaştırma	16,78	0,57	12,21	-2,56	15,97
Haberleşme	3,69	0,29	3,16	-0,11	9,62
Eğlence ve Kültür	3,29	-0,11	7,03	-0,25	20,86
Eğitim	2,40	0,12	14,46	0,02	10,19
Lokanta ve Oteller	7,86	0,40	13,17	0,31	19,81
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,15	0,42	13,63	0,78	28,80

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3: Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (% Değişim)

	Ağırlık	Aralık 2019		Aralık 2018	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	0,69	7,36	-2,22	33,64
Madencilik	3,06	0,54	13,31	-2,46	24,34
İmalat	89,31	0,83	6,98	-1,56	31,11
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,19	0,79	6,90	-1,16	30,95
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	76,71	0,71	8,09	-0,80	30,81
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,52	-0,88	12,43	-8,47	75,02
Su Temini	1,11	-0,59	-7,94	-0,13	9,13
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		0,70	4,27	-1,85	34,14
Dayanıklı Tüketim Malları		-0,16	7,25	-0,08	24,92
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		-0,17	6,63	-0,02	24,31
Dayanısız Tüketim Malları		1,24	11,93	-0,49	25,49
Sermaye Malı		0,42	8,09	-0,24	32,92
Enerji		-0,01	9,02	-8,91	57,13

Kaynak: TÜİK.